

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

14 декември 1995 година *

„Движение на капитали – Трети страни – Национално разрешение за прехвърляне на банкноти”

По съединени дела C-163/94, C-165/94 и C-250/94

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, на основание член 177 от Договора за ЕО, от Juzgado Central de lo Penal de la Audiencia Nacional (Испания) по наказателно производство, висящо пред този съд срещу

Lucas Emilio Sanz de Lera,

Raimundo Díaz Jiménez,

Figen Karanoglu

относно тълкуването на член 73б, член 73в, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора за ЕО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н C. N. Kakouris и г-н G. Hirsch, председатели на състав, г-н G. F. Mancini, г-н F. A. Schockweiler, г-н P. J. G. Картеун (докладчик), г-н C. Gulmann, г-н J. L. Murray, г-н P. Jann, г-н H. Ragnemalm и г-н L. Sevón, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Tesaurο,

секретар: г-жа D. Louterman-Hubeau, главен администратор,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за Ministerio Fiscal (C-250/94), от г-н Florentino Orti Ponte, Fiscal de la Audiencia Nacional,
- за испанското правителство от г-н Alberto José Navarro González, генерален директор по правна и институционална координация с Общността и г-н Miguel Bravo-Ferrer Delgado, Abogado del Estado по въпроси, свързани с Общността, в качеството на представители,
- за белгийското правителство (C-163/94 и C-165/94) от г-н Jan Devadder, Directeur d'Administration, правен отдел на Министерството на външните работи, в качеството на представител,

* Език на производството то: испански.

- за френското правителство от г-жа Edwige Belliard, заместник-директор на дирекцията по правни въпроси в Министерството на външните работи, г-жа Catherine de Salins, заместник-директор в същата дирекция и г-н Philippe Martinet, секретар по външните въпроси в същата дирекция, в качеството на представители,
- за португалското правителство (С-163/94 и С-165/94) от г-н Luis Fernandes, директор на правните служби в Главна дирекция по въпросите, свързани с Европейската общност към Министерството на външните работи, и г-н Jorge Santos, правен съветник на Банката на Португалия, в качеството на представители,
- за Комисията на Европейските общности от г-жа Blanca Rodríguez Galindo и г-жа H  l  ne Michard, членове на правната служба, в качеството на представители,

предвид доклада за съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на испанското правителство, за което се явява г-н Miguel Bravo-Ferrer Delgado, и на Комисията, за която се явява г-жа Blanca Rodriguez Galindo, в съдебното заседание на 11 юли 1995 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат в съдебното заседание на 19 септември 1995 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определения от 24 май, 26 май и 1 юли 1994 г., постъпили в Съда съответно на 16 юни, 17 юни и 13 септември 1994 г., Audiencia Nacional (Върховният съд) е поставил на Съда на основание член 177 от Договора за ЕО, преюдициални въпроси относно тълкуването на член 73б, член 73в, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора за ЕО.

2. Тези въпроси се повдигат в рамките на три наказателни производства. По дело С-163/94 г-н Sanz de Lera, испански гражданин, постоянно пребиваващ в Испания, е задържан във Франция на 27 октомври 1993 г., докато пътува с автомобила си към Женева (Швейцария). Въпреки, че той твърди, че няма нищо за деклариране, френските служители претърсват автомобила му и откриват в нея 19 600 000 ESP в банкноти.

3. По дело С-165/94, на 28 октомври 1993 г. по време на охранителна проверка на международния терминал на летище Madrid-Barajas, където г-н Diaz Jiménez, испански гражданин, постоянно пребиваващ във Великобритания, възнамерявал да се качи на полета до Цюрих (Швейцария) със свързващ полет до Лондон, откриват, че носи в ръчния си багаж 30 250 000 ESP в банкноти.

4. Накрая, по дело С-250/94, г-жа Karanoglu, турски гражданин, постоянно пребиваващ в Испания, е арестувана от полицията на 10 май 1993 г. на летище

Madrid-Barajas при качване на полет до Истанбул, за притежание на 11 998 000 ESP в банкноти.

5. Тъй като не е потърсено разрешение от испанските органи за изнасянето на тези суми, са образувани наказателни производства в испански съдилища срещу съответните три лица.

6. Съгласно член 4, параграф 1 от Кралски указ № 1816 от 20 декември 1991 г. относно икономическите сделки с други страни, износът, *inter alia*, на всякакви монети, банкноти и банкови чекове, платими на приносителя, в песети или чуждестранна валута, подлежи на предварително деклариране, когато въпросната сума надвишава 1 000 000 ESP за човек и за еднократно пътуване, и подлежи на предварително административно разрешение, когато въпросната сума надвишава 5 000 000 ESP за човек и за еднократно пътуване.

7. Текстът на член 4, параграф 1 от този указ е изменен с Кралски указ № 42 от 15 януари 1993 г., който според националния съд не представлява нищо повече от техническа поправка.

8. Националният съд счита, че е необходимо да се определи валидността, в контекста на правото на Общността, на член 4, параграф 1 от Кралски указ № 1816 преди установяване на престъпление съгласно Закон № 40 от 10 декември 1979 г. относно правилата за контрол на обмена, както е изменен с Основен закон № 10 от 16 август 1983 г.

9. Националният съд подчертава също, че за разлика от съединени дела *Bordessa* и други (Решение от 23 януари 1995 г., C-358/93 и C-416/93, Recueil, стр. I-361), които засягат движение на капитали между държавите-членки, този случай включва движения на капитали от държава-членка към трета страна. Националният съд обаче се позовава на влизането в сила на 1 януари 1994 г. на член 73б от Договора, който също обхваща движенията на капитали между държави-членки и трети страни.

10. В Решение по дело *Bordessa* Съдът твърди, че членове 1 и 4 от Директива 88/361/ЕИО на Съвета от 24 юни 1988 г. за прилагане на член 67 от Договора (ОВ L 178, стр. 5) се противопоставят на това износа на монети, банкноти или чекове на приносител, да се обусловя с предварително разрешение, а за сметка на това, не се противопоставят на това валидността на сделки от такъв характер да зависи от предварителна декларация.

11. При тези обстоятелства националният съд спира производството и отправя до Съда на ЕО, по трите дела, следните преюдициални въпроси:

„1) Дали нормите на държава-членка, които изискват лице, което напуска националната територия и пренася монети, банкноти или чекове на приносител, да ги декларира предварително, ако сумата надвишава 1 000 000 ESP и да получи предварително административно разрешение, ако сумата надвишава 5 000 000 ESP, и постановяват наказания за нарушение на тези изисквания, включително лишаване от свобода, са съвместими с член 73б, параграфи 1 и 2

от Договора за създаване на Европейска общност, тълкувани във връзка с член 73в, параграф 1 и с член 73г, параграф 1, буква б) от Договора?

2) Ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, възможно ли е позоваването на член 73б от Договора, както срещу испанското правителство пред националните съдилища, или трябва да се прилага от тези съдилища по тяхна инициатива и да се обявяват за неприложими всички национални разпоредби, несъвместими с тях?”

12. С Определение на председателя от 27 юни 1994 г. дела С-163/94 и С-165/94 са съединени съгласно член 43 от Процедурния правилник за целите на писмената и устната фаза на производството и на издаването на решение. С Определение на председателя от 6 юни 1995 г., съединени дела С-163/94 и С-165/94 и дело С-250/94 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на издаването на решение.

13. Тъй като фактите по трите дела възникват преди 1 ноември 1993 г., датата на влизане в сила на Договора за Европейския съюз, и преди 1 януари 1994 г., датата на влизане в сила на разпоредбите, чието тълкуване иска националният съд, френското правителство изразява съмнения по отношение на приложимостта на тези факти. Тя счита, че единствено разпоредбите на Директива 88/361 са съотносими.

14. Въпреки че става ясно от определението на националния съд, че той счита за необходимо да постави въпроси пред Съда на ЕО относно тълкуването на членове 73б – 73г от Договора, с основание, че принципът, признат от испанския закон, за обратно действие на по-благоприятния наказателен закон би направил неефективни националните разпоредби, според които се счита, че е извършено престъпление, ако подобни разпоредби се окажат несъвместими с членове 73б – 73г.

15. Следователно трябва да се отговори на зададените въпроси, тъй като националният съд трябва да установи, както необходимостта от отговор на преюдициално запитване, за да може да постанови решение, така и уместността на въпросите, които поставя на Съда.

По първия въпрос

16. С този въпрос националният съд пита по същество дали член 73б, параграфи 1 и 2, член 73в, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора, спират действието на разпоредби, които обуславят износа на монети, банкноти и чекове на приносител с получаване на разрешение или с предварителна декларация, и налагат наказания за неспазването на това изискване.

17. Що се отнася първо до член 73б, параграф 2 от Договора, е очевидно от препращащите определения, че износът на съответните банкноти не представлява плащане за търговия на стоки или услуги. Следователно, тези трансфери не могат да се считат за плащания по смисъла на член 73б, параграф 2.

18. Затова се налага изследването на съответните норми с оглед единствено на член 73б, параграф 1, член 73г, параграф 1, буква б) и член 73в, параграф 1 от Договора.

Относно член 7б, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б)

19. Член 73б, параграф 1 от Договора дава ход на освобождаването на движението на капитали между самите държавите-членки и между държавите-членки и трети страни. В този смисъл той постановява, че в рамките на разпоредбите на глава 4 на Договора, озаглавена „Капитал и плащания”, всички ограничения на движението на капитали между държави-членки и трети страни са забранени.

20. По силата на член 73г, параграф 1, буква б) от Договора, член 73б, параграф 1 не накърнява правото на държавите-членки „да предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на нарушенията на националните закони и правилници, по-конкретно в областта на данъчното облагане и разумния надзор на финансови институции, или да уреждат процедури за деклариране на движенията на капитали за целите на административното или статистическо информирание, или да предприемат мерки, основани на държавната политика или държавната сигурност”.

21. Съгласно член 73г, параграф 3 от Договора тези мерки и процедури „не представляват средство за условна дискриминация или прикрито ограничение на свободното движение на капитал ... както е посочено в член 73б”.

22. От параграфи 21 и 22 от дело *Bordessa* следва, че мерките, необходими за предотвратяване на извършването на определени нарушения и разрешени от член 4, параграф 1 от Директивата, особено тези, предназначени да осигурят ефикасен данъчен надзор и да предотвратяват незаконни действия като избягване на данъци, пране на пари, трафик на наркотици или тероризъм, попадат също в обхвата на член 73г, параграф 1, буква б).

23. Следователно е необходимо да се отчете дали изискването за разрешение или предварителна декларация за износ на монети, банкноти или чекове на приносител, е задължително с оглед поддържане на преследваните задачи и дали последните могат да се постигнат посредством мерки, които по-малко ограничават свободното движение на капитали.

24. Както Съдът твърди в точка 24 в Решение по дело *Bordessa*, последица от разрешението е спирането на валутния износ и подчиняването му за всеки отделен случай на условие за одобрение на административния орган, придобивано посредством подаването на специално заявление.

25. В резултат на подобно изискване упражняването на свободно движение на капитали става зависимо от преценката на административни органи и така прави тази свобода привидна (вж. Решение по дело *Bordessa*, точка 25 и Решение от 31 януари 1984 г. по съединени дела *Luisi and Carbone/Ministero del Tesoro*, 286/82 и 26/83, *Recueil*, стр. 377, точка 34).

26. Въпреки това, ограничението на свободното движение на капитали, резултат от това изискване, може да се отстрани без така да се предизвика отклонение от ефективното преследване на целите на тези норми.

27. Както Комисията правилно отбелязва, би било достатъчно изграждането на адекватна система за деклариране, посочваща характера на планираната операция и самоличността на декларатора, което ще задължи компетентните органи да извършат бърз преглед на декларацията и ще им даде възможност, ако е необходимо, да извършат в подходящ срок съответните проучвания, за да установят дали капиталът е прехвърлен незаконно и да наложат полагащите се наказания при нарушение на националното законодателство.

28. Така за разлика от предварителното разрешение подобна система за деклариране не би спряла въпросната операция, но въпреки всичко ще даде възможност на националните органи да упражняват, ако е необходимо за поддържане на обществения ред, ефективен надзор за предотвратяване на нарушенията на националните закони и нормативни разпоредби.

29. По отношение на аргумента на испанското правителство, че единствено система за предоставяне на разрешение прави възможно установяването на извършено престъпление и налагането на наказания съгласно наказателния закон, подобни съображения не могат да оправдаят поддържането на мерки, несъвместими с правото на Общността.

30. Следователно член 73б, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора изключват норми, които правят износа на монети, банкноти или чекове на приносител зависими от предварително разрешение, но за сметка на това не изключват сделките от такъв характер да зависят от предварителна декларация.

Член 73в, параграф 1 от Договора за ЕО

31. На следващо място трябва да се определи дали националните разпоредби като упоменатите вече попадат в обхвата на член 73в, параграф 1 от Договора, според който „разпоредбите на член 73б не накърняват прилагането спрямо трети страни на всички ограничения, съществували до 31 декември 1993 г. съгласно националното право или правото на Общността и приети във връзка с движението на капитали към или от трети страни във връзка с пряко инвестиране (включително в недвижими имоти), установяване, предоставяне на финансови услуги или пускане на ценни книжа на капиталовите пазари.”

32. Правила като въпросните се прилагат спрямо износа на монети, банкноти или чекове на приносител.

33. Въпреки всичко физическият износ на платежни средства не може сам по себе си да се счита за движение на капитали във връзка с преки инвестиции (включително в недвижими имоти), установяване, предоставяне на финансови услуги или пускане на ценни книжа на капиталовите пазари.

34. Това наблюдение се потвърждава от списъка на движенията на капитали в приложение I към Директива 88/361, който поставя прехвърлянето на платежни средства в категорията „Физически внос и износ на финансови активи” (категория XII), докато операциите, изброени в член 73в, параграф 1 от Договора, се подредени в различни категории на този списък.

35. Освен това правила като въпросите в този случай се прилагат основно спрямо всеки износ на монети, банкноти или чекове на приносител, включително тези, които не са свързани в трети страни с преки инвестиции (включително в недвижими имоти), установяване, предоставяне на финансови услуги или пускане на ценни книжа на капиталовите пазари.

36. Следва, че национални правила като въпросите в този случай не попадат в обхвата на член 73в, параграф 1 от Договора.

37. Въпреки всичко след като член 73в от Договора позволява при определени условия, посочени в него, и независимо от забраната, уредена в член 73б, параграф 1, някои ограничения на движенията на капитали между държавите-членки и трети страни, държавите-членки имат право да проверят характера и действителността на сделките и въпросите прехвърляния с оглед собственото им удовлетворение, че тези прехвърляния няма да се използват за целите на движенията на капитали, което специално попада в ограниченията, разрешени от член 73в (вж. в този смисъл Решение по дело *Luisi and Carbone*, параграфи 31 и 33).

38. Предварителна декларация, даваща полезна информация относно характера на планираната операция и самоличността на декларатора, позволява на държавите-членки да установят същинската полза от износа на платежни средства за трети страни без да застрашава свободните движения на капитал и във връзка с това гарантира спазване на всички ограничения на движението на капитали, разрешени от член 73в от Договора.

39. Следва, че отговорът на първия въпрос е, че член 73б, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора преклудират правила, които правят износа на монети, банкноти и чекове на приносител зависим от предварително разрешение, но обратно не се противопоставят на това сделка от такъв характер да зависи от предварителна декларация. Подобни разпоредби не попадат в обхвата на член 73в, параграф 1 от Договора.

По втория въпрос

40. С този въпрос националният съд пита дали е възможно позоваването на разпоредбите на член 73б, параграф 1 от Договора пред националните съдилища и дали могат да спрат действието на националните правила, които са несъвместими с тях.

41. Член 73б, параграф 1 от Договора постановява ясна и безусловна забрана, за която не се налагат мерки за прилагане.

42. Изразът „в рамките на разпоредбите на настоящата глава” в член 73б се отнася до цялата глава, в която се употребява. Съответната разпоредба, следователно, трябва да се тълкува в посочения контекст.

43. Упражняването на правото, запазено за държавите-членки съгласно член 73г, параграф 1, буква б), подлежи на съдебно разглеждане и следователно фактът, че държава-членка може да разчита на него, не изключва действието на член 73б, параграф 1 от Договора, уреждащ принципа за свободно движение между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни, да предоставя права на отделни лица, които да се позовават на тях пред съдилищата и последните следва да ги спазват.

44. Изключението, предвидено в член 73в, параграф 1 от Договора относно приложението спрямо трети страни на ограниченията, съществуващи до 31 декември 1993 г. по силата на националното право или правото на Общността във връзка с движенията на капитали, изброени в него, към или от трети страни, е ясно формулирано така че не дава право на преценка на държавите-членки или на законодателството на Общността по отношение както на датата на прилагане на ограниченията, така и на категориите движения на капитали, подлежащи на ограничения.

45. Освен това правомощието за приемане на мерки, предоставено на Съвета по силата на член 73в, параграф 2 от Договора, е свързано единствено с категориите движения на капитали към или от трети страни, изброени във въпросната разпоредба.

46. Приемането на такива мерки не е допълнителна предпоставка за прилагане на забраната, уредена в член 73б, параграф 1 от Договора, тъй като тази разпоредба е свързана с ограниченията, които не попадат в обхвата на член 73в, параграф 1 от Договора.

47. Следва, че това изключение не може да възпрепятства предоставянето на права по силата на член 73б, параграф 1 от Договора на отделни лица, на които те могат да се позовават пред съдилищата.

48. Следователно, отговорът на втория въпрос е, че позоваването на член 73б, параграф 1 във връзка с член 73в и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора е възможно пред националния съд и те могат да направят неприложими националните разпоредби, несъвместими с тях.

По съдебните разноски

49. Разноските, направени от испанското, белгийското, френското и португалското правителство, както и от Комисията на Европейските общности, предоставили становища на Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени с Определения от 24 май, 26 май и 1 юли 1994 г. от Juzgado Central de lo Penal de la Audiencia Nacional, реши:

1. Член 73б, параграф 1 и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора изключват национални норми, които като цяло правят износа на монети, банкноти или чекове на приносител зависим от предварително разрешение, но за сметка на това не изключват сделките от такъв характер да зависят от предварителна декларация. Подобна норма не попада в обхвата на член 73в, параграф 1 от Договора.

2. Позоваването на член 73б, параграф 1 във връзка с член 73в и член 73г, параграф 1, буква б) от Договора е възможно пред националните съдилища и те могат да направят неприложими националните разпоредби, които са несъвместими с тях.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 14 декември 1995 година.

Подписи